

Porovnání cen jednotlivých poskytovatelů autobusové dopravy pro Liberecký kraj

V Libereckém kraji se v minulosti vedly spory o poskytovatele linkové autobusové dopravy v kraji. Kraj se přes odpor Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) rozhodl jít cestou zřízení vnitřního dopravce. Argumentem byla převážně kontrola nad cenou dopravního výkonu, především ve smyslu zabránění „vydírání“ ze strany dominantního dopravce v kraji, a předpoklad, že vnitřní dopravce bude jezdit levněji než soukromý dopravce vzešlý z výběrového řízení.

Liberecký kraj je pro účely linkové autobusové dopravy rozdělen na tři oblasti. Jsou jimi Východ (Jablonecko a Turnovsko-Semilsko), Sever (Liberecko) a Západ (Českolipsko).

V současné době jsou poskytovateli autobusové dopravy tito tři dopravci:

- BusLine LK s.r.o. pro oblast Východ
- ČSAD Liberec, a.s. pro oblast Sever
- ČSAD Česká Lípa a.s. pro oblast Západ

ČSAD Liberec, a.s., jejímž majoritním akcionářem je společnost Autobusy LK, s.r.o., 100% vlastněná Libereckým krajem, nyní funguje jako vnitřní dopravce kraje.

Kraj dále plánuje odkup akcií společnosti ČSAD Česká Lípa a.s., která by tím rovněž začala fungovat jako vnitřní dopravce, a to pravděpodobně již od konce letošního roku.

Historické ceny dopravních výkonů a výše kompenzace jednotlivých dopravců

Pro účely analýzy cen dopravních výkonů jsme požádali Liberecký kraj o sdělení skutečně hrazených cen dopravních výkonů od roku 2014. Data pro rok 2020 jsou za první tři měsíce roku.

Porovnání skutečně hrazených nákladů hlavním dopravcům v Libereckém kraji od r. 2014 v Kč/km

Region	Doprovce	2014	2015	2016	1. 1/2 2017	2. 1/2 2017	2018	2019	2019*	2020
Sever	ČSAD Liberec	31,80	29,11	28,07	28,43		33,38	35,54	42,12	40,14
Západ	ČSAD Česká Lípa	32,00	28,62	27,69	29,75	31,32	32,76	33,37	36,99	38,36
Východ	Jablonecko	31,79	29,89	29,11	30,17	34,9	36,38	37,99	39,19	40,15
	Turnovsko-Semilsko								37,75	39,92

*aktuální smlouvy

Z těchto údajů je patrné, že v minulých letech měl nejvyšší ceny za kilometr dopravce BusLine operující v oblasti Východ.

Dále jsme požádali kraj o informace o výši kompenzací placených dopravcům krajem, tedy skutečné náklady placené z rozpočtu kraje. Výše kompenzace vychází z rozdílu mezi celkovými skutečně hrazenými náklady a výnosy z jízdného.

Porovnání výše kompenzace hlavním dopravcům v Libereckém kraji od r. 2014 v Kč/km

Region		Dopravce	2014	2015	2016	1. 1/2 2017	2. 1/2 2017	2018	2019	2019*	2020
Sever		ČSAD Liberec	18,69	16,46	15,79	16,77		21,62	22,25	24,17	26,36
Západ		ČSAD Česká Lípa	18,68	15,76	14,92	16,7	18,79	19,81	18,22	21,28	22,65
Východ	Jablonecko	BusLine								23,02	23,66
	Turnovsko-Semilsko	BusLine	19,57	18,30	18,04	18,32	23,58	23,84	21,96	22,37	25,27

*aktuální
smlouvy

Situace je zde obdobná jako u skutečně hrazených nákladů, ovšem s výrazným nárůstem výše kompenzace pro ČSAD Liberec od roku 2019.

Na základě získaných dat jsme spočítali, za kolik skutečně jezdí dopravci od počátku platnosti aktuálních smluv.

Skutečně hrazené náklady:

- **40,38 Kč/km** ČSAD Liberec pro oblast Sever (od 15. 12. 2019)
- **38,18 Kč/km** ČSAD Česká Lípa pro oblast Západ (od 15. 12. 2019)
- **38,69 Kč/km** BusLine LK váženým průměrem pro celou oblast Východ (od 20. 4. 2019)
 - 39,45 Kč/km v oblasti Jablonecko
 - 38,33 Kč/km v oblasti Turnovsko-Semilsko

Výše kompenzace:

- **25,12 Kč/km** ČSAD Liberec pro oblast Sever (od 15. 12. 2019)
- **21,86 Kč/km** ČSAD Česká Lípa pro oblast Západ (od 15. 12. 2019)
- **23,55 Kč/km** BusLine LK váženým průměrem pro celou oblast Východ (od 20. 4. 2019)
 - 23,34 Kč/km v oblasti Jablonecko
 - 23,78 Kč/km v oblasti Turnovsko-Semilsko

Předpokládané ceny pro rok 2020

Tisková zpráva Libereckého kraje ze dne 28. 4. 2020, uvádí předpokládané hodnoty cen dopravních výkonů pro rok 2020. Tento údaj je vypočítán odborem dopravy LK na základě předpokládané indexace smluvních cen.

Předpokládané hodnoty CDV pro rok 2020 jsou:

- 40,39 Kč/km ČSAD Liberec pro oblast Sever
- 38,36 Kč/km ČSAD Česká Lípa pro oblast Západ
- 39,92 Kč/km BusLine LK - vážený průměr pro celou oblast Východ

Pro ČSAD Liberec se v podstatě neliší od skutečných cen dopravního výkonu od počátku aktuální smlouvy, ČSAD Česká Lípa a BusLine zatím jezdí mírně levněji.

Výsledné hodnoty budou velmi pravděpodobně ovlivněny mimořádnými událostmi spojenými s epidemií koronaviru na jaře tohoto roku, které měly vliv na výnosy z jízdného i podobu režimu jízdních řádů. V tomto ohledu je v nevýhodě ČSAD Česká Lípa, která dle současné smlouvy jako jediná jezdí v tzv. netto režimu, ve kterém nese výnosové riziko dopravce.

Vnitřní dopravce a náklady na jeho zřízení

Účelem zřízení vnitřního dopravce Libereckým krajem bylo zajištění dopravní obslužnosti v kraji na období dalších 10 let do roku 2029.

Dosavadní náklady kraje na zřízení a provoz vnitřního dopravce činí 116 mil Kč:

Dosavadní náklady na vnitřního dopravce Libereckého kraje	
Mimořádný vklad 60 mil. Kč do ČSAD Liberec	60 000 000 Kč
Nákup akcií ČSAD Liberec	6 800 000 Kč
Příplatek 3 mil. Kč na provoz Autobusy LK s.r.o. (mz LK 28. 01. 2020)	3 000 000 Kč
Vklad základního kapitálu Autobusy LK s.r.o.	44 001 000 Kč
Náklady na provoz Autobusy LK s.r.o. dle příkazní smlouvy od 3/2018 do 12/2019	2 240 057 Kč
Celkem	116 041 057 Kč

Na mimořádném zasedání Libereckého kraje dne 28. 1. 2020 byl schválen příplatek 3 mil. Kč na provoz společnosti Autobusy LK, s.r.o. Lze předpokládat, že tento model financování společnosti bude aplikován i v dalších letech. Pokud by tato částka činila pouze polovinu současného příplatku, tedy 1,5 mil Kč ročně, za dobu následujících 9 let by narostly náklady na zřízení a provoz vnitřního dopravce na 129,5 mil Kč. Pokud by se jednalo o současné 3 mil. Kč ročně, bude tato suma činit 143 mil Kč.

Předpokládané další náklady na vnitřního dopravce	
Var. 1: Předpoklad příplatku na provoz ALK 1,5 mil. Kč ročně po dobu 9 let	13 500 000 Kč
Var. 2: Předpoklad příplatku na provoz ALK 3 mil. Kč ročně po dobu 9 let	27 000 000 Kč

Celkové náklady Libereckého kraje na vnitřního dopravce – 3 varianty	
Dosavadní náklady na vnitřního dopravce LK	116 041 057 Kč
Při předpokládaných nákladech na provoz ALK 1,5 mil Kč ročně po dobu 9 let	129 541 057 Kč
Při předpokládaných nákladech na provoz ALK 3 mil Kč ročně po dobu 9 let	143 041 057 Kč

Cena dopravního výkonu vnitřního dopravce v kontextu nákladů na jeho zřízení a provoz

Náklady na zřízení a provoz vnitřního dopravce nejsou započítány do ceny dopravního výkonu ČSAD Liberec prezentovaného krajem. Při předpokládaném ročním dopravním výkonu 3 809 815 km činí rozdíl v ceně dopravního výkonu 3,05 – 3,75 Kč na každý kilometr.

	Celkové náklady na 10 let	Náklady na kilometr dopravního výkonu (Kč/km)
Při dosavadních nákladech na vnitřního dopravce LK	116 041 057 Kč	3,05
Při předpokládaných nákladech na provoz ALK 1,5 mil Kč ročně po dobu 9 let	129 541 057 Kč	3,40
Při předpokládaných nákladech na provoz ALK 3 mil Kč ročně po dobu 9 let	143 041 057 Kč	3,75

Pokud započteme vliv nákladů na zřízení a provoz vnitřního dopravce v nejdražší variantě do ceny dopravního výkonu, bude srovnání pro roky 2019 a 2020 vypadat následovně:

Region	Dopravce	2019	2019*	2020
Sever	ČSAD Liberec	35,54	45,87	43,89
Západ	ČSAD Česká Lípa	33,37	36,99	38,36
Východ	Jablonecko BusLine	37,99	39,19	40,15
	Turnovsko-Semilsko BusLine		37,75	39,92

*aktuální smlouvy

Shrnutí

V současné době je vnitřní dopravce, ČSAD Liberec, nejdražším dopravcem ze tří majoritních poskytovatelů autobusové dopravy v kraji. Cíl kraje, tedy mít levného vlastního autobusového dopravce, se vůbec nenaplnil.

Nejlevnějším současným dopravcem je ČSAD Česká Lípa. Ta má ovšem dlouhodobě nejméně obnovovaný vozový park, do něhož bude nutné v budoucnu značně investovat. Také je potřeba vzít v potaz členitost terénu obsluhované oblasti, který je na Českolipsku méně členitý než v ostatních oblastech Libereckého kraje.

Vnitřní dopravce ČSAD Liberec bude jezdit odhadem kraje o 0,47 Kč za km draž než BusLine LK, který operuje ve srovnatelně členitém terénu jako ČSAD Liberec a má poměrně moderní vozový park. Při předpokládaném ročním výkonu pro oblast Sever 3 809 815 km činí tento rozdíl 1,79 mil. Kč ročně. Ovšem pokud k tomuto krajem oficiálně přiznávanému rozdílu připočteme nejpravděpodobnější variantu nákladů na zřízení a provoz vnitřního dopravce ve výši 3,75 Kč / km, vychází, že **vnitřní dopravce ČSAD Liberec bude jezdit dokonce o 4,22 Kč na km, a tedy o 16 077 419 Kč ročně draž než srovnatelný BusLine.**

Ještě markantnější rozdíl je ve výši krajem vyplácené kompenzace, která je v případě dopravce BusLine o 1,57 Kč za kilometr nižší než v případě ČSAD Liberec, což ročně představuje částku 5,98 mil. Kč. Připočítáme-li k tomuto rozdílu 1,57 Kč za kilometr ve výši kompenzace opět výše popsanou nejpravděpodobnější variantu nákladů na zřízení a provoz vnitřního dopravce ve výši 3,75 Kč / km, znamená to, že **kraj bude na vnitřního dopravce ČSAD Liberec doplácet dokonce o 5,32 Kč na km více, než by platil soukromému dopravci, což představuje vynaložené náklady ve výši 20 268 216 Kč ročně.**

Tyto údaje jsou přehledně zřejmé ze shrnujících tabulek:

Předpokládané hodnoty ceny dopravního výkonu v Kč/km pro rok 2020:				
	Krajem předpokládaná cena dopravního výkonu pro rok 2020	Náklady na vnitřního dopravce	CDV včetně nákladů na vnitřního dopravce	Celkový rozdíl v ročních nákladech pro oblast Sever při předpokládaném výkonu 3 809 815 km (Kč)
BusLine	39,92			
ČSAD Liberec	40,39	3,75	44,14	
Rozdíl	0,47		4,22	16 077 419 Kč

Výše kompenzace hrazené krajem od počátku platnosti aktuálních smluv do 3/2020 v Kč/km:				
	Údaje Libereckého kraje	Náklady na vnitřního dopravce	Kompenzace včetně nákladů na vnitřního dopravce	Celkový rozdíl v ročních nákladech pro oblast Sever při předpokládaném výkonu 3 809 815 km (Kč)
BusLine	23,55			
ČSAD Liberec	25,12	3,75	28,87	
Rozdíl	1,57		5,32	20 268 216 Kč

Doporučení

S ohledem na plánovaný odkup ČSAD Česká Lípa Libereckým krajem a jeho zařazení do režimu vnitřního dopravce, s ohledem na stav jeho vozového parku a možné finanční problémy vyplývající z letošní mimořádné situace, by měl Liberecký kraj zvážit vhodnost a výhodnost této plánované investice. Bez ohledu na to, zda bude nákup ČSAD Česká Lípa realizován, by měl kraj podniknout opatření pro zvýšení efektivity fungování vnitřního dopravce alespoň na úroveň soukromých dopravců.

22. 7. 2020

Zpracovali: Mgr. Jiří Římánek, Libor Škoda